

Kommuneplanens samfunnsdel 2021 - 2032

GAUSDAL
KOMMUNE

Sammen får vi det til

Høringsforslag

Kommunestyrets behandling	3
Sammen får vi det til	7
Kort om samfunnsdelen	8
Utfordringer og muligheter	10
Folkehelse og bærekraft.....	11
Sammen om et nært og aktivt lokalsamfunn	12
Utfordringer og muligheter	12
Sammen om samfunnsikkerhet og god beredskap	14
Sammen om en grønnere kommune	15
Utfordringer og muligheter	15
Sammen om bærekraftig arealbruk.....	17
Bærekraftig økonomi.....	19
En organisasjon som samskaper	20
Sammen i Lillehammer-regionen	21
Ord og begreper.....	22
FNs bærekraftsmål	24

Kommunestyrets behandling

Saksopplysninger:

Om samfunnsdelen:

Den gjeldende kommuneplanen for Gausdal ble vedtatt i 2014. Kommunestyret vedtok i desember 2019 i kommunal planstrategi (i forbindelse med handlings- og økonomiplan) å revidere kommuneplanens samfunnsdel. Kommuneplanen består av to deler, samfunnsdelen og arealdelen, jfr. plan- og bygningsloven. Disse kan utarbeides samlet eller hver for seg. Samfunnsdelen inneholder kommunens overordnede politiske mål og strategier innenfor prioriterte samfunns- og tjenesteområder. Samfunnsdelen inneholder også en arealstrategi som igjen legges til grunn for utarbeidelse av den juridisk bindende arealdelen.

Kommuneplanen skal også samordnes med kommunens økonomiplan (jfr. kommuneloven), og den skal derfor inneholde strategiske føringer for kommunens budsjetter og handlingsdel. I Gausdal er det handlings- og økonomiplanen, med årsbudsjett.

Kommuneplanprosessen er definert i plan- og bygningsloven. Kommunestyret vedtok oppstartsmelding for planprosessen og forslag til planprogram i sitt møte i 23. januar 2020. Etter en høringsrunde vedtok formannskapet planprogrammet i sitt møte 18. mars 2020. Som følge av koronasituasjonen, var det formannskapet som kommuneplanutvalg og ikke kommunestyret som formelt behandlet planprogrammet. Ett av formålene med å revidere kommuneplanens samfunnsdel tidlig i denne kommunestyreperioden, er å skape et enda bedre styringsverktøy for politikere og kommuneorganisasjonen. Ved å vedta den tidlig i kommunestyreperioden, legges grunnlaget for at de folkevalgte (kommunestyret) kan beslutte og iverksette politikken de har gått til valg på.

Dokumenter og føringer:

Nasjonale føringer:

For å fremme en bærekraftig utvikling utarbeider regjeringen hvert fjerde år et dokument med nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. I gjeldende dokument for perioden 2019-2023, står det:

«Regjeringen legger vekt på at vi står overfor fire store utfordringer:

- *Å skape et bærekraftig velferdssamfunn*
- *Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning*
- *Å skape et sosialt bærekraftig samfunn*
- *Å skape et trygt samfunn for alle*

De regionale og lokale myndighetene har sentrale oppgaver med å håndtere disse utfordringene. Det gjelder alle kommuner, uavhengig av størrelse og kompetanse. Planlegging er et av deres viktigste verktøy.»

Planleggingen i kommunene skal etter føringer fra Stortinget ta utgangspunkt i FNs bærekraftsmål. For øvrig er kommunenes oppgaver, roller og ansvar i stor grad regulert av lov og forskrift. Noen sentrale lover for planlegging og samfunnsutvikling er kommuneloven, plan- og bygningsloven og folkehelseloven. I tillegg er det svært mange lover som regulerer tjenestene, som opplæringsloven, barnehageloven, barnevernloven, helse- og omsorgstjenesteloven osv. I planleggingen ser vi også til **fylkeskommunens planer**. Mest aktuelt nå er Innlandsstrategien.

Vi har mange **lokale utredninger og vedtak** som planen bygger på. Vi kan nevne: •

Kommuneplanens samfunnsdel for 2014-2026 for Gausdal kommune, og viktigere: høringsforslaget til den neste planen for 2021-2032 • Handlingsplan for 2020-2023. med økonomiplan, årsbudsjett 2020 og kommunal planstrategi • Regnskap og årsmelding 2019 • Tiltaksplan knyttet til Robek-statusen, inkludert vedtak i prosessen «Fornyelse og omstilling 2020» • Tertialrapport 1 og 2 for 2020 • Forslag til handlings- og økonomiplan 2021-2024 • Kunnskapsgrunnlag folkehelse • Kunnskapsgrunnlag for framtidens helse og omsorgstjenester, 6 delutredninger og kommunestyrets vedtak gjennom 2020 i den saken • Kvalitetsmelding grunnskolen • Digitaliseringsstrategi for Lillehammer-regionen • Kommuneplanens arealdel (i prosess), og andre fysiske kommunedelplaner • Regional landbruksplan Gausdal, Lillehammer og Øyer (under revidering) • Regional næringsplan Gausdal, Lillehammer og Øyer (under revidering) • Notat klima- og miljøstatus til tjenesteutvalget, mai 2019 • Prosjektet Ung styrke • Hovedplan for vann og avløp • Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse • Beredskapsplan, med underdokument (som smittevernplan) • Trafikksikker kommune (sertifisering) • Bærekraftig reiseliv (sertifisering) • Ny strategi for interkommunalt samarbeid i Lillehammer-regionen

Befolkningsutvikling:

Gausdal kommune har i likhet med mange andre kommuner forholdt seg til det såkalte MMMM-alternativet til Statistisk Sentralbyrå (SSB), som forutsetter middels fruktbarhet, levealder, flytting og innvandring. Vi ser nå at dette alternativet treffer relativt bra på total populasjon, men er mindre treffsikkert innenfor enkelte aldersgrupper. Det er i dag flere eldre over 67 år enn man antok for 10 og 20 år siden. Likeledes er det færre innbyggere i aldersgruppen under 15 år. Dette kan tyde på at utvikling i levealder har gått raskere enn tidligere antatt. Det har også reduksjonen i antall fødte barn per kvinne. Det kan se ut til at MMMM-alternativet er noe optimistisk med tanke på fruktbarhet og pessimistisk når vi ser på aldring. Vi vil derfor de nærmeste årene foreslå å benytte SSBs LHML-alternativ:

- Lav fruktbarhet
- Høy aldring
- Middels flytting
- Lav innvandring

Prosess- og medvirkning:

I de prosesser, saker, utredninger og planer som er nevnt overfor har det vært stor grad av medvirkning. Siden samfunnsdelen i stor grad bygger på disse prosessene og dokumentene, og fordi det er ønske om å vedta samfunnsdelen tidlig i denne kommunestyreperioden, er det i

planprogrammet vektlagt en kortere, enklere og mer politisk prosess. Det er vurdert til å være hensiktsmessig for denne plantypen. I høringsrunden vil en få innspill fra de som ønsker å uttale seg, herunder kommunens rådsorgan. Dokumentet blir bearbeidet videre inn mot kommunestyrets sluttbehandling, der alle høringsuttalelse blir vurdert.

Den sentrale aktøren i denne planprosessen er de folkevalgte, og det er nettopp for å gjøre samfunnsdelen til det viktigste politiske styringsverktøyet. Prosessen begynte allerede med dialogseminaret 2019, der vi begynte arbeidet med FNs bærekraftsmål. Siden dette var i måneden før kommunevalget, presenterte partiene sine partiprogram, med fokus på tjeneste- og samfunnsutvikling. Ulike temaer knyttet til samfunnsutvikling har kommunestyret arbeidet med i flere møter. En har måttet gjøre tilpasninger pga. koronasituasjonen, og for at de folkevalgte skulle ha mulighet for å gjennomarbeide planutkastet, er prosessen blitt noe lenger i tid enn opprinnelig vedtatt i planprogrammet.

Revisjonen av kommuneplanen er også et tverrfaglig arbeid som krever faglige innspill fra kommuneorganisasjonen. Kommunedirektørens ledermøter, planforum, den tverrfaglige folkehelsegruppa og samarbeidsmøte med tillitsvalgte og hovedverneombud er noen av de etablerte møtearenaene som er benyttet. Det har vært en liten administrativ gruppe som har koordinert det administrative arbeidet, og vært en støttespiller for politisk redaksjonskomite. Ellers har ulike fag- og ressurspersoner deltatt aktivt med tekstbidrag og faglige innspill.

Politisk redaksjonskomite

For å styrke det politiske arbeidet og eierskapet til prosessen vedtok kommunestyret i mai 2020 å opprette en «politisk redaksjonskomite». Mandatet har vært som følger:

«Det etableres en politisk redaksjonskomite, som består av en kommunestyreprerzentant fra hvert parti, pluss ordfører. Politisk redaksjonskomite skal arbeide med innholdet i kommuneplanens samfunnsdel, inkludert ambisjonsnivået/inndelingen/språket. Rammen er det vedtatte planprogrammet. Komiteen vil blant annet få materiale / tekstutkast fra de administrative fagmiljøene som et utgangspunkt for sitt arbeid. Politisk redaksjonskomite legger til rette for, og bidrar til et godt politisk eierskap for revidering av kommuneplanens samfunnsdel, - inn mot partiene sine, inn mot kommunestyret, og på aktuelle innbyggermedvirkningsarenaer. Politisk redaksjonskomite har et politisk blikk på den røde tråden mellom kommunens samfunnsdel og handlings- og økonomiplanen. Politisk redaksjonskomite planlegger dialogseminaret 2020 sammen med ordfører, der kommuneplanens samfunnsdel er et hovedtema.

Kommunedirektøren vil bistå politisk redaksjonskomite i arbeidet. De folkevalgte og kommunedirektøren har ulike roller, og vil i dette arbeide samhandle på en ny måte. I neste fase vil det være kommunedirektøren som legger saken fram for formell politisk behandling.»

Medlemmer – inkludert ordfører som leder arbeidet- er ett kommunestyremedlem fra hvert parti:

Fra Senterpartiet: Einar Einstad
Fra Arbeiderpartiet: Hans Oddvar Høistad
Fra Bygdalista: Randi Noreng
Fra MDG: Inge Bugge Knudsen
Fra Tverrpolitisk liste: Stig Melbø
Ordfører Anette Musdalslien.

Politisk redaksjonskomite har hatt 5 møter.

Vurdering:

Høringsforslaget til kommuneplanens samfunnsdel har en tidsramme fra 2021 til 2032. Det er naturlig med en revisjon hvert fjerde år, om kommunestyret ønsker det. Dette vedtas i kommunal planstrategi, som vi i Gausdal kommune har en årlig rullering av. Samfunnsdelens innhold Vi er opptatt av sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft i utviklingen av lokalsamfunnet og tjenestene, og vi legger FN sine bærekraftsmål til grunn. De tre dimensjonene av bærekraftig utvikling er like viktige. Det må derfor ligge helhetlige vurderinger til grunn for valgene vi tar, og prioriteringene vi gjør.

FNs bærekraftsmål nummer 17 handler om at vi må samarbeide for å nå målene, og ligger som en overbygging i alle satsingsområdene. «Sammen får vi det til» er slagordet til Gausdal kommune, og det videreføres i forslaget til ny kommuneplan. Slagordet fylles med innhold gjennom disse satsingsområdene:

- Sammen om gode hverdagsliv
- Sammen om et nært og aktivt lokalsamfunn
- Sammen om en grønnere kommune
- Sammen om samfunnsikkerhet og god beredskap
- Sammen om bærekraftig arealbruk
- Sammen i Lillehammer-regionen
- Bærekraftig økonomi
- En organisasjon som samskaper

Innenfor hvert satsingsområde er det utarbeidet forslag til hovedmål og delmål. Vedtatte satsingsområder, hoved- og delmål skal følges opp med strategier og tiltak i planer som utarbeides/revideres, der de viktigste er handlings- og økonomiplanen med årsbudsjett, arealplanen, og kommunedelplaner/temaplaner.

Enstemmig vedtak i kommunestyret:

Kommunestyret legger kommuneplanens samfunnsdel 2021-2032 ut på høring og offentlig ettersyn, med formannskapets momenter:

- *Markagrense innføres ved revisjon av kommunedelplanen for Skei.*
- *Begrepet «høgbonitets skog» tas ut fra den setningen det står.*
- *Nytt delmål i under kapittel «Organisasjon som samskaper»: «Vi arbeider målrettet med likestilling i et inkluderende arbeidsmiljø som ivaretar ulike livsfaseutfordringer.»*

Høringsfrist er 25. januar 2021.

Sammen får vi det til

Det skal være godt å bo, leve og arbeide i Gausdal. Kommuneplanens samfunnsdel sier noe om hvordan vi ønsker at kommunen og lokalsamfunnet vårt skal utvikle seg i årene som kommer.

Gausdal har mange kvaliteter vi kan være stolte av. Bare se deg rundt! Se på naturen, på fjellet, på skogen. Se på bedriftene. Se på kulturlandskapet. Se på folkene, på fellesskapet, på mangfoldet. Se på hverdagslivet, se på alt vi fyller det med. Ta pulsen! Det er lett å få øye på kvaliteter som vi må bygge videre på, og som vi alle bør bli enda flinkere til å løfte fram.

Som kommune skal vi ta tak i utfordringene våre og vi skal ruste oss godt for framtida. Livskraften ligger i å se mulighetene og støtte opp om initiativene.

Kommuneplanens samfunnsdel er langt fra altomfattende. Formålet med den er å peke ut noen mål som vi mener det er spesielt viktig å jobbe mot akkurat nå.

For å nå de målene vi har satt oss, og for å få til den utviklingen vi ønsker, er vi avhengige av at mange bidrar. For å skape nok kraft i utviklingsarbeidet må kommunen, næringslivet og frivilligheten spille på lag og trekke i samme retning. Da må vi ha respekt for hverandre, og snakke godt sammen. Dialog og samarbeid blir avgjørende for oss framover.

Gausdal er del av en bo- og arbeidsmarkedsregion i vekst. Det er en styrke, og vi har alt å vinne på et godt samarbeid med nabokommunene våre. Det som er bra for naboen, er også bra for oss.

Vi får til mye i Gausdal, vi ønsker å få til enda mer, og vi får det til best om vi gjør det sammen!

«De gode gjerninger redder verden».

Bjørnstjerne Bjørnson

Anette Musdalslien

Ordfører

Rannveig Mogren

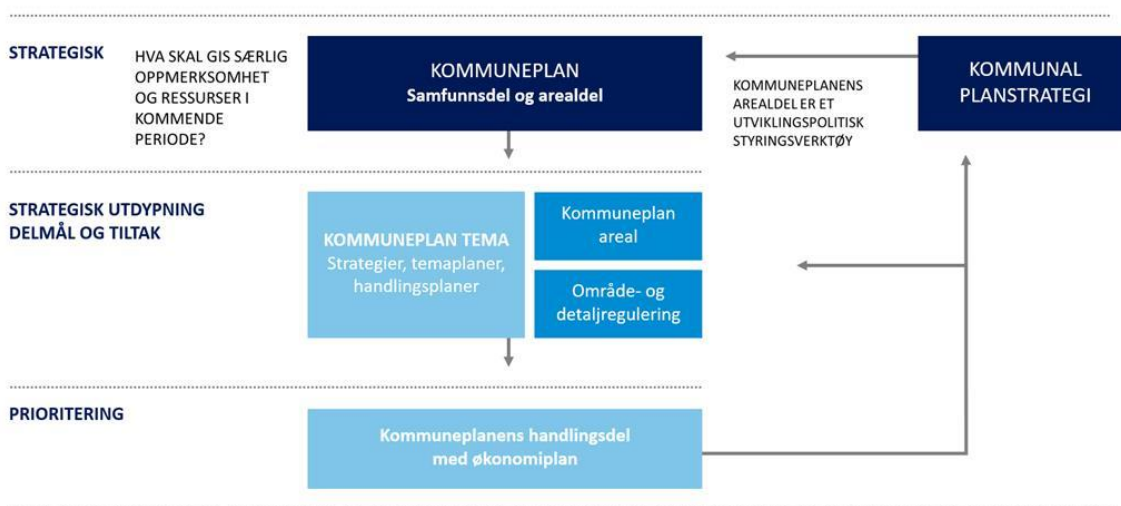
Kommunedirektør

Kort om samfunnsdelen

Kommuneplanens samfunnsdel er det viktigste styringsdokumentet for kommunen. I samfunnsdelen trekker vi opp de lange utviklingslinjene og peker ut innsatsområder. Vi har mange muligheter vi kan gripe, men også en del utfordringer vi må håndtere.

Sammenhengene og arbeidsdelingen i det kommunale plansystemet

Det er gjennomført en kort, men likevel omfattende planprosess, der kommunestyret har sittet i førersetet. Målet har vært å vedta den nye samfunnsdelen tidlig i valgperioden. Det er et viktig grunnlag for å oppnå ønsket utvikling. Å gi retning for samfunnsutviklingen krever lokalt politisk lederskap.

Sammen om et bærekraftig lokalsamfunn.

Vi er opptatt av sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft i utviklingen av lokalsamfunn og tjenester, og vi legger FN sine bærekraftsmål til grunn. De tre dimensjonene av bærekraftig utvikling er like viktige. Det må derfor ligge helhetlige vurderinger til grunn for valgene vi tar, og prioriteringene vi gjør.

FNs bærekraftsmål nummer 17 handler om at vi må samarbeide for å nå målene og ligger som en overbygging i alle satsingsområdene.

"Sammen får vi det til» er slagordet til Gausdal kommune. Vi fyller slagordet med innhold gjennom disse satsingsområdene:

- Sammen om gode hverdagsliv
- Sammen om et nært og aktivt lokalsamfunn
- Sammen om en grønnere kommune
- Sammen om samfunnssikkerhet og god beredskap
- Sammen om bærekraftig arealbruk
- Sammen i Lillehammer-regionen
- Bærekraftig økonomi
- En organisasjon som samskaper

Satsingsområdene i kommuneplanens samfunnsdel konkretiseres gjennom tiltak og prioriteringer i handlings- og økonomiplan, budsjett og planverk.

Bakgrunnsmateriale

I utarbeidelsen av kommuneplanens samfunnsdel er det brukt mye bakgrunnsmateriale.

Statlige føringer: Lover og forskrifter, nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging fra 2019, regjeringens forslag til statsbudsjett for 2021

Fylkeskommunale planer inklusiv Innlandsstrategien.

Lokale utredninger og vedtak:

- Kommuneplanens samfunnsdel for 2014-2026 for Gausdal kommune, og høringsforslaget til den neste planen for 2021-2032
- Handlingsplan for 2020-2023 med økonomiplan, årsbudsjett 2020 og kommunal planstrategi
- Regnskap og årsmelding 2019
- Tiltaksplan knyttet til Robek-statusen, inkludert vedtak i prosessen «Fornyelse og omstilling 2020»
- Tertialrapport 1 og 2 for 2020
- Kunnskapsgrunnlag folkehelse
- Kunnskapsgrunnlag for framtidens helse og omsorgstjenester, 6 delutredninger og kommunestyrets vedtak gjennom 2020 i den saken
- Kvalitetsmelding grunnskolen
- Digitaliseringsstrategi for Lillehammer-regionen

- Kommuneplanens arealdel (i prosess) og andre fysiske kommunedelplaner
- Regional landbruksplan Gausdal, Lillehammer og Øyer (under revidering)
- Regional næringsplan Gausdal, Lillehammer og Øyer (under revidering)
- Temaplan barn og unge (2019)
- Notat klima- og miljøstatus til tjenesteutvalget, mai 2019
- Prosjektet Ung styrke
- Hovedplan for vann og avløp
- Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse
- Beredskapsplan med underdokument (som smittevernplan)
- Trafikksikker kommune (sertifisering)
- Bærekraftig reiseliv (sertifisering)
- Ny strategi for interkommunalt samarbeid i Lillehammer-regionen

Medvirkning er i stor grad ivaretatt i disse prosessene/sakene.

Sammen om gode hverdagsliv

Gausdal skal være et lokalsamfunn der både barn og voksne har gode forutsetninger for å leve et godt og aktivt liv, og der mangfoldet utgjør en ressurs. Vi jobber helsefremmende mot målet om glade, trygge, robuste barn og unge, og vi møter de eldres behov for å leve trygt og selvstendig så lenge som mulig.

Utfordringer og muligheter

Befolkningens helse og livskvalitet påvirkes av samfunnsutviklingen og omvendt. Folkehelse er derfor gjennomgående i alle satsingsområdene i kommuneplanen.

I levekårsundersøkelsen svarer mange at de lever gode liv i Gausdal, men vi har også ulikheter både når det gjelder helse og levekår. Utjevning av sosial ulikhet er viktig både for den enkelte innbygger og for lokalsamfunnet.

Befolkningsutviklingen i Gausdal er i endring, med lavere tilflytting, synkende fødselstall og flere eldre. Det er flest unge kvinner som flytter ut av kommunen. Lavere fødselstall vil påvirke barne- og ungdomskullene i årene som kommer. Samtidig vet vi at store barnekull i etterkrigstida, fører til stor vekst i den eldre delen av befolkningen det nærmeste tiåret. Siden begynnelsen på 70-tallet er det tilflytting og innvandring som har gjort at befolkningen er relativt stabil. Etter 2010 har netto innvandring i Gausdal vært lav, og det fører til en raskere befolkningsnedgang enn tidligere.

Å gi barn og unge best mulig utgangspunkt for å mestre hverdagen og voksenlivet er Gausdalsamfunnet sin aller viktigste oppgave.

Det handler om å anerkjenne barndommens egenverdi og aktivt jobbe for å styrke barn og unges fysiske og psykiske helse og livskvalitet. Vi jobber for at barna skal ha en hverdag preget av trivsel, vennskap og lek. De skal oppleve å bli verdsatt akkurat slik som de er.

Når befolkningen i kommunen blir eldre og levealderen øker, vil behovet for omsorgstjenester blant de eldste også øke. Kommunen skal bidra til at folk opplever god livskvalitet gjennom livet, og innbyggerne

skal være trygge på at de får den bistanden de trenger når de trenger det. Tillit, tverrfaglighet, god kompetanse og innovasjon er viktig for å sikre god kvalitet i tjenestene.

Mange eldre, også i de eldste aldersgruppene, deltar aktivt i lokalsamfunnet og klarer seg godt uten omsorgstjenester.

Pensjonistene er en aktiv gruppe innen frivilligheten og bidrar med verdifull erfaring og kunnskap. Eldre som er engasjerte og aktive i det frivillige organisasjonslivet, kan få økt livskvalitet og holde seg både mentalt og fysisk friske lenger.

Det er nå flere fritidsboliger enn boliger i Gausdal, og fritidsinnbyggerne tilbringer stadig mer tid i kommunen vår. De utgjør en viktig ressurs, og bidrar til aktivitet og verdiskaping. Samtidig har kommunen ansvar for å yte tjenester også til fritidsinnbyggere.

Folkehelse og bærekraft

Folkehelsearbeidet henger sammen med den sosiale dimensjonen av bærekraftig utvikling. Det handler om å fremme en samfunnsutvikling som setter menneskelige behov i sentrum, gir sosial rettferdighet og like livssjanser for alle.

Styrkebasert tilnærming er grunnleggende i folkehelsesatsingen i Gausdal. I et styrkebasert perspektiv utgjør mangfoldet en ressurs. Vi utforsker hverandres styrker og verdsetter forskjellige synspunkter ved å lytte, være nysgjerrige og anerkjenne andres perspektiver. Når vi prøver å forstå hvordan virkeligheten ser ut for andre, kan ulik forståelse bidra til sterkere felleskap og bedre løsninger.

En helsevennlig utvikling som bygger på inkludering, deltakelse og medvirkning, danner grunnlag for en god barndom og oppvekst, et godt arbeids- og hverdagsliv og et samfunn som fremmer en aktiv, trygg og frisk alderdom.

De nasjonale føringene for folkehelsepolitikken knyttet til FNs bærekraftsmål, forutsetter tiltak på disse områdene Les "Folkehelsemeldinga - Gode liv i eit trygt samfunn" [her](#).

- Mindre sosial ulikhet i helse
- Innsats for et trygt og helsefremmende samfunn
- Gode levevaner og helsevennlige valg
- Tidlig innsats for barn og unge
- Forebygge ensomhet

Vårt lokale kunnskapsgrunnlag understreker viktigheten av dette, og vi ser at riktige tiltak på disse områdene vil ha stor betydning for folkehelsen i Gausdal på lang sikt. Les Gausdal kommunes kunnskapsgrunnlag folkehelse [her](#).

For å lykkes med å skape aktive og nære lokalsamfunn som fremmer helse, må vi jobbe med rammene som påvirker oss; oppvekst, levekår, miljø, utdanning og tilknytning til arbeidsliv.

FNs bærekraftsmål

Mål, og hvordan vi kommer dit

Hovedmål

Vi er et lokalsamfunn med glade, trygge, robuste barn og unge – som har tro og håp for framtida, og er klare for et liv med opp- og nedturer.

I Gausdal lever vi aktivt og deltar i lokalsamfunnet gjennom hele livet.

Vi er et lokalsamfunn som gir gode muligheter for alle, preget av sunne levevaner, fellesskap, trygghet og deltakelse.

Det får vi til gjennom:

Å være opptatt av barn og unges gode egenskaper, og bygge på hverandres ressurser. Det styrker fellesskap, læring og mestring i barnehagen, på skolen, hjemme og på fritidsarenaene.

Et aktivt samarbeid mellom lokalsamfunnet og kommunen som organisasjon, for et godt og bærekraftig velferds- og tjenestetilbud.

Kommunale planer som legger aktivt til rette for ulike type boliger for alle livsfaser i varierte bomiljøer.

Flere gode leveår for alle, ved at eldre og innbyggere med funksjonsnedsettelse kan bo hjemme lengst mulig, med nødvendige tjenester for å mestre hverdagen.

Et tilgjengelig lokalsamfunn for alle, ved å legge universell utforming til grunn i alle kommunale planer.

Systematisk arbeid for at alle skal ha like muligheter. Redusert sosial ulikhet og forskjeller i levekår gjennom tiltak rettet mot lavinntektsfamilier.

Et aktivt samarbeid mellom lokalsamfunnet og kommunen som organisasjon, for et godt og bærekraftig velferds- og tjenestetilbud.

Kommunale planer som legger aktivt til rette for ulike type boliger for alle livsfaser i varierte bomiljøer.

Et aktivitetsvennlig lokalsamfunn for alle. Det skjer ved å legge til rette for lett tilgjengelige fysiske omgivelser, åpne møteplasser og aktive og trygge skoleveier.

Sammen om et nært og aktivt lokalsamfunn

Vi vil at Gausdal skal være et lokalsamfunn der innbyggere i alle aldre deltar, tar medansvar og opplever å være inkludert. Et bærekraftig lokalsamfunn skaper og utvikler vi best i fellesskap.

Utfordringer og muligheter

Å skape sammen

Utfordringer knyttet til blant annet klimaendringer, økt forsørgerbyrde og ulikhet i levekår, gjør at vi har behov for å tenke og handle nytt. Samtidig blir de økonomiske rammene strammere. Denne utviklingen utfordrer kommunens bærekraft, det vil si evnen til å sikre at innbyggerne får dekket nødvendige behov uten at det går ut over kommende generasjoner.

Velferdssamfunnet er under press. En bærekraftig samfunnsutvikling er avhengig av at vi skaper og utvikler lokalsamfunnet i et samspill mellom innbyggere, samfunnsaktører og kommuneorganisasjonen.

Det krever at vi arbeider og samarbeider på nye måter. Samskaping, innovasjon og digitale løsninger skal være en naturlig del av vårt daglige arbeid. Samskaping innebærer at vi identifiserer behov, utvikler og gjennomfører løsninger i samarbeid med innbyggere, frivillige organisasjoner, næringsliv og andre eksterne aktører. Grunntanken er at alle har noe å bidra med. Vi må mobilisere ulike ressurser enten det er i egen organisasjon, blant innbyggerne eller andre samfunnsaktører.

Sammen får vi det til

Den enkelte innbygger påvirker lokalsamfunnet som vi er en del av. Hver og en har stor betydning, og kan bidra til å gjøre forskjell for andre mennesker.

Kommunen har ansvar for viktige velferdsoppgaver på mange områder, og vi skal fortsatt levere gode tjenester. Men det offentlige kan ikke løse alt, og vi som enkeltpersoner har en viktig rolle i å bidra til inkludering og forebygging av ensomhet og utenforskap.

Vi som bor i Gausdal bidrar til at folk ønsker å flytte hit ved å vise initiativ og framsnakke oss selv og bygda vi bor i. Vi bidrar til at folk blir boende ved å ha en inkluderende, positiv og åpen holdning til nye innbyggere.

Vi ønsker at Gausdal skal være et lokalsamfunn der folk vil bo, og der vi sammen synliggjør mangfoldet av muligheter. Vi må se næringsutvikling, stedsutvikling, boligutvikling og inkludering av tilflyttere i sammenheng.

Demokrati

De demokratiske verdiene i Norge er sterkt knyttet til kommunene.

Det lokale demokratiet er tuftet på at folkevalgte har makt og myndighet. De skal ta beslutninger på vegne av innbyggerne. Lokaldemokratiet skal også ivareta innbyggernes mulighet til å påvirke viktige beslutninger. Det gjelder både fastboende og fritidsboligeiere. For at demokratiet skal være mest mulig representativt, er det viktig at flest mulig bruker stemmeretten sin ved valg og at flere engasjerer seg i lokalpolitikken.

Kommunens rolle som samfunnsutvikler omfatter både de miljømessige, sosiale og økonomiske bærekraftsdimensjonene. Utvikling av lokalsamfunnet er en viktig oppgave for de folkevalgte. Det handler blant annet om infrastruktur, stedsutvikling, næringsutvikling, langsiktig arealbruk og beredskap. Det dreier seg om innbyggernes helse og livskvalitet, om oppvekst og levekår.

Medvirkning er et sentralt element i plan- og styringssystemet i Gausdal kommune. Det er ulike måter å involvere innbyggerne og andre som bruker tjenestene på. Noen arenaer skal ivareta de politiske medvirkningsprosessene, mens andre arenaer skal ivareta de administrative prosessene knyttet til faget og tjenesteutviklingen i enhetene.

Utvikling av lokalsamfunnet er en viktig politisk oppgave for de folkevalgte. Vi ønsker at flere skal bruke stemmeretten sin ved valg og at flere engasjerer seg i lokalpolitikken gjennom de politiske partiene.

FNs bærekraftsmål

Mål, og hvordan vi kommer dit

Hovedmål

Vi tar vare på fellesskapet og lokaldemokratiet.

Kommunen som organisasjon inviterer til og tilrettelegger for god samskaping og bred deltakelse i utviklingen av Gausdalssamfunnet.

Det får vi til gjennom:

Aktiv tilrettelegging for at barn og unge deltar i utviklingen av lokalsamfunnet, og at de gjennom utdanningsløpet får demokrati-opplæring og en bred forståelse av samfunnet.

Aktivt arbeid for å få flere til å bruke stemmeretten sin og delta i lokalpolitikken. Et kulturliv som bidrar til fellesskap og glede, gir gode opplevelser og varierte sosiale møteplasser for alle aldersgrupper.

Å legge til rette for dialog og samarbeid med innbyggere, næringsliv og frivillige organisasjoner. Samskaping og samarbeid bidrar til viktig og nødvendig utvikling i kommunen.

Videreutvikling av det systematiske samarbeidet mellom frivillige organisasjoner, enkeltpersoner og kommunen. Det bidrar til et sosialt bærekraftig lokalsamfunn med høy deltakelse og trivsel.

Et kulturliv som bidrar til fellesskap og glede, gir gode opplevelser og varierte sosiale møteplasser for alle aldersgrupper.

Å bruke vår rolle som nasjonalparkkommune til å legge til rette for at befolkningen og næringslivet kan ha glede og nytte av Langsua og nærliggende verneområder.

Sammen om samfunnssikkerhet og god beredskap

Kommunen skal sikre god beredskap og krisehåndtering. Vi reduserer risiko gjennom forebyggende arbeid, bidrar til kunnskap om utfordringer knyttet til samfunnssikkerhet, og hvilke virkninger de har på befolkningen og lokalsamfunnet.

Utfordringer og muligheter

Kommunen har viktige oppgaver innenfor samfunnssikkerhet. Gausdal kommune skal gjennom langsiktig og god planlegging bidra til å forebygge uønskede hendelser og være forberedt på å håndtere uønsket hendelser eller kriser som oppstår i kommunen. Dette innebærer at kommunen både skal ha beredskapsplanverk og en kriseorganisasjon som er tilpasset kommunens utfordringer på samfunnssikkerhet.

Klimaendringene utfordrer oss på beredskapsområdet. Konsekvenser i form av større regnflommer i vassdragene, kraftigere og mer intens nedbør øker sannsynligheten for flom- og jordskred, jfr. klimaprofilen for Oppland fra 2017.

Særlige utfordringer vil oppstå ved flere hendelser samtidig. Dette gjelder både lokalt, regionalt og nasjonalt. Det er viktig at vi er i stand til å opprettholde samfunnskritisk infrastruktur slik at de mest nødvendige oppgavene i samfunnet blir utført, og de som trenger hjelp kan få hjelp.

Folkehelse ble utfordret både globalt og lokalt med koronaviruset våren 2020. Kommunens smittevernarbeid er forankret i smittevernloven. Arbeidet skal verne befolkningen mot smittsomme sykdommer ved å forebygge og motvirke at de overføres i befolkningen.

Gausdal kommune er godkjent som «Trafikksikker kommune». Dette forutsetter bred og samlet innsats der flere sektorer er involvert for å forebygge og redusere trafikkulykker.

FNs bærekraftsmål

Mål, og hvordan vi kommer dit

Hovedmål

Gausdal er et trygt lokalsamfunn med god beredskap.

Det får vi til gjennom:

Målrettet arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap for å ivareta menneskene og verdiene.

Oppdatert planverk innen samfunnssikkerhet og beredskap.

En godt organisert kommunal kriseledelse med psykososialt kriseteam.

Å prioritere trafikksikkerhet høyt, bla. gjennom godkjenningsordningen

Trafikksikker kommune.

Helhetlig planlegging for å sikre at areal blir disponert på en bærekraftig måte, og ivaretar hensynet til sikkerhet og beredskap og folkehelse.

Sammen om en grønnere kommune

Gausdal har mange grønne fortrinn vi kan bygge videre på for å skape vekst og utvikling. Vi har nærhet til ressursene, og et næringsliv som foredrer dem. Vi jobber for at Gausdal skal redusere utslippet av klimagasser og bidra til å ta vare på naturmangfoldet.

Utfordringer og muligheter

Mange aktører må dra i felles retning i utviklingen av en grønnere kommune. Kommunen må være en aktiv tilrettelegger med næringslivet inkludert landbruket på laget. Vi må jobbe sammen i Lillehammer-regionen for å bygge opp under eksisterende næringsliv og trekke til oss fremtidsrettede virksomheter.

I Gausdal har vi mange grønne fortrinn å bygge videre på. Vi har ressurser og bedrifter som kan danne grunnlag for bærekraftige løsninger og attraktive næringsklynger.

Vi har som kommune et stort ansvar for å iverksette lokale tiltak for å forebygge og redusere konsekvensene av klimaendringene. Ved å gjøre grep lokalt for å redusere energibruk og utslipp av klimagasser, bidrar vi også til at Norge kan innfri sine internasjonale forpliktelser.

FNs rapport fra 2019 om naturmangfold slår fast at mer enn én million arter står i fare for å dø ut. I Norge er over 2000 arter utrydningstruet. Hovedgrunnen er endret arealbruk. Tap av biologisk mangfold vil ha negative økologiske, økonomiske og klimamessige konsekvenser. Vi må forvalte vår natur med stort ansvar. I tilfeller der kunnskapsgrunnlaget om arter og forekomster ikke er godt nok må vi legge «føre var- prinsippet» i naturmangfoldloven til grunn i forvaltningen. Våre verneområder er viktige for mange arter som er truet av utrydding.

Det er gjennomført kartlegging og verdsetting av de forskjellige friluftsområdene i kommunen gjennom Miljødirektoratets nasjonale prosjekt i 2019. Formålet var å sikre at viktige områder for friluftsliv, inklusiv nærområder for friluftsliv ble ivaretatt og hindre at de blir mindre tilgjengelige eller nedbygd.

FNs bærekraftsmål

Mål, og hvordan vi kommer dit

Hovedmål

Gausdal er en viktig aktør i det grønne skiftet.

Vi tar vare på naturen, planlegger helhetlig, tar bærekraftige valg og handler klimavennlig.

Vi skal jobbe aktivt gjennom det grønne skiftet for å bli klimanøytrale innen 2030.

Det får vi til gjennom:

Klimavennlig transport med gode kollektivtilbud for alle, bedre gang- og sykkelveier og god tilrettelegging for el-biler. At planene for næring inkludert landbruk støtter opp om ambisjoner for bærekraft. Det gjøres blant annet ved at vi aktivt legger til rette for at de kan tjene på det grønne skiftet.

At de regionale temaplanene for næring og landbruk bygger godt opp under målsetninger for det grønne skiftet. Det gjøres blant annet ved å motivere til investeringer i klimatiltak for å redusere utslipp og øke karbonbinding. Bruk av fornybar energi og lokale ressurser til «Stuttreist energi». Vi har råstoffene og bør foredle dem i Gausdal ved for eksempel å motivere til utbygging av fjernvarmeanlegg.

Å ta hensyn til biologisk mangfold ved å legge naturmangfoldlovens prinsipper til grunn i alle beslutninger. Dette inkluderer prioriterte arter, utvalgte naturtyper og bekjempelse av uønskede arter.

Å sørge for at det bygges der det er trygt, godt tilpasset landskapet og slik at det gir minst mulig klimagassutslipp.

Balanse i videre fritidsboligutvikling med fokus på naturens tålegrense, ved blant annet å fastsette markagrense. Markagrense innføres ved revisjon av kommunedelplanen for Skei. Fjellområdene våre er, og skal fortsatt være, attraktive for fastboende, fritidsinnbyggere og besøkende.

At kommunen er pådriver for framtidsrettede løsninger som bidrar til lavere klimagassutslipp, bedre energieffektivitet og tilrettelegging for ny teknologi (karbonnøytral utvikling). Dette skal gjøres gjennom aktiv medvirkning fra innbyggere, næringsliv inkludert landbruk slik at de kan dra nytte av det grønne skiftet.

Å sørge for at det bygges der det er trygt, godt tilpasset landskapet og slik at det gir minst mulig klimagassutslipp.

At kommunen reduserer energibruk og klimagassutslipp fra egen drift. Vi arbeider målrettet med energieffektivisering, kjøp av strøm med fornybar opprinnelsesgaranti og reduksjon av utslipp fra kommunens bilpark.

Klimabevissthet skal være gjennomgående for alle tjenester.

Bedre utbygging av bredbånd, for å redusere behov for bil- og jobbreisen og ta i bruk ny teknologi.

Hovedmål

Det får vi til gjennom:

At de regionale temaplanene for næring og landbruk bygger godt opp under målsetninger for det grønne skiftet. Det gjøres blant annet ved å motivere til investeringer i klimatiltak for å redusere utslipp og øke karbonbinding.

At planene for næring inkludert landbruk, støtter opp om ambisjoner for bærekraft. Det gjøres blant annet ved at vi aktivt legger til rette for at de kan tjene på det grønne skiftet.

Sammen om bærekraftig arealbruk

God arealforvaltning er et viktig premiss for en forutsigbar samfunnsutvikling i kommunen. I Gausdal velger vi bærekraftige løsninger og gjør gode avveininger mellom bruk og vern.

Utfordringer og muligheter

Arealforvaltningen skal legge til rette for å møte de behov som finnes i dag uten å redusere mulighetene for kommende generasjoner. Vi må hindre nedbygging av naturlige ressurser og viktige økosystemer, dyrka/dyrkbar jord, myr og sammenhengende naturområder (utmarksbeite, fjellområder og friluftsområder). Vi må ta hensyn til truede forekomster/arter og samfunnsikkerhet ved blant annet å vektlegge de forventede endringene i klimaet.

Nasjonale forventninger til planleggingen (2019) legger vekt på nasjonale jordvernmål og statlig planretningslinje for samordnet bolig- areal og transportplanlegging. Det er en tydelig forventning om fortetting og gjenbruk av arealer før man tar i bruk ubebygde arealer.

Befolkningsutviklingen og -sammensetningen er en klar utfordring for kommunen. Utflyttingen fra kommunen er større enn innflyttingen, samtidig som gjennomsnittsalderen i befolkningen øker. Arealplaner av høy kvalitet er viktig for å sikre gode og attraktive bolig-, fritidsbolig-, nærings- og grøntområder. Tilrettelegging for attraktive nærings- og boligområder kan bidra til å opprettholde både innbyggertallet og sysselsettingen i kommunen.

Gausdal kommune er en landbruks-, nasjonalpark-, og friluftslivskommune. God forvaltning av de grønne områdene er viktig for å legge til rette for trivsel, fysisk aktivitet og naturmangfold.

FNs bærekraftsmål

Mål arealbruk

Hovedmål

Vår arealbruk skal gi et så lite klima- og miljøavtrykk som mulig.

Arealet vårt skal forvaltes på en balansert og bærekraftig måte.

Arealplanene våre skal legge til rette for gode bo- og oppvekstmiljøer, god folkehelse, reiselivs- og næringsutvikling og annen verdiskaping.

Det får vi til gjennom:

At arealstrategiene legges til grunn ved utarbeidelse og vedtak av alle tema- og arealplaner og i byggesaksbehandlingen.

Arealstrategier

Bærekraftig arealdisponering

- Vi skal vektlegge høy utnyttingsgrad i bolig-, fritidsbolig- og næringsområder for å nå målene om redusert omdisponering av dyrka/ dyrkbar mark og å redusere inngrep i våtmark og myrområder.
- Vi skal utnytte muligheter for bruk og verdiskaping i fjellområdene innenfor og i tilknytning til verneområdene, samt vurdere behov for inngrepsfrie soner/ fastsatte grenser for utbygging mot natur- og fjellområder.
- Arealplanene våre skal vektlegge framtidrettede løsninger som bidrar til lavere klimagassutslipp, bedre energieffektivitet og tilrettelegging for ny teknologi (karbonnøytral utvikling).

Boligpolitikk/ gode bo- og oppvekstmiljøer

- Vi skal legge til rette for ulike typer boliger med hovedvekt på leiligheter og mindre boenheter for å tilpasse boligutvalget til befolkningsutvikling og samfunns-/kommuneøkonomi. Universell utforming og tilgjengelighet skal vektlegges.
- Vi skal prioritere videre fortetting og vitalisering av tettstedene i kommunen. Universell utforming og tilgjengelighet skal vektlegges.
- Vi skal ha boområder med gode kvaliteter der trygg alderdom og barn og unges oppvekstmiljø vektlegges.
- Vi skal aktivt legge til rette for private aktører som ønsker å bygge boliger tilpasset eldre og mennesker med funksjonsnedsettelse.
- Vi vil at folk skal bo i hele kommunen, men at nye boliger fortrinnsvis etableres nær skole, sentrumsfunksjoner og etablert infrastruktur. Vi behandler enkeltsøknader om boligbygging/bosetting som dispensasjon ut fra fastsatte retningslinjer i kommuneplanens arealdel.
- Vi skal stimulere til etablering av miljøvennlige boligområder, som for eksempel øko-landsby og småhusbebyggelse i tun-løsninger.

Fritidsbolig- og reiselivspolitikk

- Vi skal ha balanse i videre fritidsboligutvikling med fokus på naturens tålegrense. Fjellområdene våre er, og skal fortsatt være, attraktive for fastboende, fritidsboligeiere og besøkende.
- Vi skal fortette eksisterende fritidsbolig-/hyttefelt framfor å ta i bruk nye arealer. Ved utarbeidelse av reguleringsplaner i beiteområder skal forholdet til beiterettigheter avklares før vedtak.
- Vi skal ivareta kulturlandskap og kulturmiljø for stedsidentitet og attraktivitet.
- Vi skal være en stolt og ansvarlig nasjonalparkkommune.

Næringsutviklings- og verdiskapingspolitikk

- Vi skal ha et regionalt perspektiv, spille på hverandres styrker og stå sammen (regional næringsplan og regional landbruksplan).
- Vi skal ha attraktive næringsarealer for nyetableringer og økt sysselsetting og sørge for god utnyttelse av nye og eksisterende næringsområder.
- Vi skal legge til rette for et næringsliv som ikke truer natur- og arts mangfold ved å utøve en arealforvaltning der dette er særlig ivaretatt.
- Vi skal videreutvikle og stimulere til økt naturbasert reiseliv og naturbaserte opplevelser.

Samferdselspolitikk

- Vi skal stimulere til mer klimavennlig transport, arbeide for å styrke kollektivtilbudet, også i spredtbygde områder, og oppfordre til samkjøring og grønn mobilitet.
- Gang- og sykkelvegnettet må utvikles og vedlikeholdes for å stimulere til økt bruk.
- Vi skal vektlegge trafiksikkerhet og arbeide for ønskede tiltak på hovedvegnettet (fylkesvegene).
- Vi skal ha fokus på trygg skoleveg, særlig ved boligbygging i uregulerte områder.

Bærekraftig økonomi

For å sikre kommunens økonomiske handlingsrom må vi bruke ressursene riktig, til beste for innbyggerne. Effektivisering gjennom tydelig prioritering og kontinuerlig forbedringsarbeid skal prege måten kommunen løser oppgavene sine på.

Utfordringer og muligheter

Gausdal kommune har over tid hatt en krevende økonomisk situasjon. Gjennom et omfattende omstillingsarbeid har vi oppnådd bedre økonomisk balanse. Kommuneloven krever at alle kommuner skal vedta egne handlingsregler for kommuneøkonomien. Dette er tallstørrelser som viser utviklingen i kommuneøkonomien. Kommunen vil ha en sunn og god økonomi når handlingsreglene blir nådd. Kommunestyret i Gausdal vedtok i 2018 følgende handlingsregler:

Handlingsregel	Mål
Netto driftsresultat i % av driftsinntektene	1,75 %
Disposisjonsfond i % av driftsinntektene	8 %
Netto lånegjeld i % av driftsinntektene	80 %
Kommunens årlige låneopptak skal ikke overstige låneavdrag (utenom selvkost-området og startlån)	

En robust og bærekraftig kommuneøkonomi er avgjørende for å kunne opprettholde og videreutvikle tjenestetilbudet til innbyggerne. Kommuneloven tydeliggjør kommunenes ansvar for å ivareta egen økonomi og sikre eget handlingsrom på lang sikt. Langsiktig og helhetlig økonomiplanlegging, med handlingsregler for driftsbudsjettet, investeringsbudsjettet og finansforvaltningen er lovpålagt.

FNs bærekraftsmål

Mål, og hvordan vi kommer dit

Hovedmål

Vi er en økonomisk robust og bærekraftig kommune.

Det får vi til gjennom:

Vi har en helhetlig tilnærming til saker og planer som krever økonomisk innsats .

At kommunen løser oppgavene sine ved å prioritere, drive kontinuerlig forbedringsarbeid og finner nye og bedre løsninger (innovasjon).

En organisasjon som samskaper

Kommunen er en kunnskapsbedrift der medarbeiderne er den viktigste ressursen for å levere gode tjenester. For å være en attraktiv arbeidsgiver, må Gausdal kommune jobbe strategisk med å rekruttere og beholde medarbeidere med riktig kompetanse, som ønsker å bidra til innovasjon, endring og utvikling. Kommunen må i større grad enn tidligere involvere innbyggerne og andre aktører som aktive samarbeidspartnere og viktige ressurser. Det stiller krav til medarbeidere og ledere, både når det gjelder samskaping og samarbeid knyttet til organiseringen av tjenestene. Forbedrings- og utviklingsarbeid stiller nye krav til kompetansen i tjenestene og hvordan det jobbes. Vi må gi rom for andres kompetanse både internt og eksternt, stille spørsmål, tenke løsninger sammen og tørre å prøve og feile.

Utfordringer og muligheter

Kommunens hovedoppgave er å være en lokalpolitisk institusjon, yte offentlige tjenester, drive samfunnsutvikling og utøve myndighet. Kommunen er en stor arbeidsgiver, med kommunestyret som det øverste arbeidsgiverorganet. Den daglige ledelsen av organisasjonen er etter kommuneloven gitt til kommunedirektøren.

Behovet for å organisere arbeidet på nye måter blant annet ved hjelp av innovasjon og digitalisering, er stort. Utfordringene handler blant annet om å legge til rette for kompetanseheving og å skape sterke fagmiljøer gjennom ny organisering og oppgavefordeling.

Det er avgjørende å lykkes med å rekruttere, utvikle og beholde medarbeidere, jobbe systematisk for en felles kultur, ivareta tilliten til kommunen og ha evne til å digitalisere og drive forbedringsarbeid.

En god arbeidsgiverplattform er avgjørende for at Gausdal kommune kan rekruttere og beholde kvalifisert arbeidskraft og for gode tjenester og god oppgaveløsning. En framtidrettet arbeidsgiverplattform vil utgjøre et felles fundament for folkevalgte, medarbeidere, ledere og tillitsvalgte.

Vi legger styrkebasert ledelse og arbeid til grunn, der hovedfokus ligger på å identifisere, bygge på og forsterke styrkene hos lederen, medarbeiderne, kollegaene, innbyggerne, samarbeidspartnere og i organisasjonen som helhet.

FNs bærekraftsmål

Mål, og hvordan vi kommer dit

Hovedmål

Vi er en attraktiv arbeidsgiver som legger til rette for å tiltrekke og utvikle kompetente og initiativrige medarbeidere og ledere. Vi samhandler og samskaper for å finne løsninger og utvikle tjenestene, og bidrar til at innbyggerne har tillit til kommunen.

Det får vi til gjennom:

Vi arbeider målrettet med likestilling i et inkluderende arbeidsmiljø som ivaretar ulike livsfaseutfordringer.

Å videreutvikle kommunen som en arbeidsplass med ansvarsbevisste, myndiggjorte og kompetente medarbeidere som er kjent med og bruker handlingsrommet.

Å arbeide aktivt med god økonomistyring og effektiv tjenesteproduksjon i hele organisasjonen.

Ledere som arbeider styrkebasert og bygger kultur for læring, forenkling og forbedring.

Å sikre de ansattes rettigheter og fremmer et trygt arbeidsmiljø for alle. Ansatte og tillitsvalgte medvirker aktivt i utviklingsarbeid.

Godt samspill, god rolleavklaring og respekt for hverandres roller som folkevalgte/ledere/ansatte/tillitsvalgte/verneombud.

Å utvikle nye løsninger sammen med andre, ikke bare internt i kommunen, men også med innbyggere, næringsliv, frivillige organisasjoner og forsknings- og utviklingsmiljøer.

Sammen i Lillehammer-regionen

Gausdal skal være en pådriver for etablering og videreutvikling av interkommunalt samarbeid innen tjenesteutvikling og bærekraftig samfunnsutvikling, til beste for innbyggere, fritidsinnbyggere og næringslivet i regionen.

Utfordringer og muligheter

Kommunene i Lillehammer-regionen - Gausdal, Lillehammer og Øyer er en felles bo- og arbeidsmarkedsregion og har samarbeidet tett gjennom mange år.

Ny strategi for interkommunalt samarbeid for de tre kommunene ble vedtatt i mars 2019. Strategien skal følges opp gjennom handlingsplaner for videreutvikling av eksisterende samarbeid og utvikling av nye. Strategien er basert på verdiene raushet, åpenhet, engasjement og respekt.

Et godt samarbeid er avhengig av en kultur basert på tillit og vilje til å løse oppgaver i fellesskap. Vi vil være en aktiv og løsningsorientert samarbeidspart for å bidra til at vi lykkes med strategien. Vi legger visjonen for samarbeidet til grunn: Lillehammerregionen vinner på godt samarbeid.

FNs bærekraftsmål

Mål, og hvordan vi kommer dit

Hovedmål

Lillehammerregionen skal gjennom kunnskap, innovasjon og samarbeid videreutvikle regionen som et attraktivt sted å bo og leve, være fritidsinnbygger, arbeide, studere, besøke, investere og drive virksomhet i.

Det får vi til gjennom:

Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling. Samarbeid gir Lillehammer-regionen en sterkere stemme som samfunnsaktør.

Aktiv eierskapspolitikk.

At samarbeid utvikles for fremtidsrettede og effektive løsninger i kommunal tjenesteyting.

Ord og begreper

Her forklarer vi noen av de mest sentrale ord og begreper som er brukt i kommuneplanen.

Arealstrategi

Bindeleddet mellom samfunnsdelen og arealdelen i kommuneplanen. Den angir hovedprinsipper for kommunens langsiktige arealbruk og gir føringer for kommuneplanens arealdel. Det er kommuneplanens arealdel som fastsetter arealbruken med juridisk bindende virkning.

Folkehelse

Defineres i folkehelseloven som befolkningens helsetilstand og hvordan helse er forskjellig i ulike deler av befolkningen.

Folkehelsearbeid betyr samfunnets samlede innsats for å opprettholde, bedre og fremme befolkningens helse gjennom å styrke faktorer som bidrar til bedre helse og svekke faktorer som medfører helserisiko.

Handlings- og økonomiplan

Planen omfatter hele kommunens virksomhet, og gir en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver i planperioden. Dette er lovpålagt dokument i henhold til plan og bygningsloven og kommuneloven. Årsbudsjettet tilsvarer første året i økonomiplanen.

Kommunal planstrategi

Kravet til å utarbeide kommunal planstrategi er regulert i plan- og bygningsloven og skal vedtas i løpet av første året nytt kommunestyre sitter. Det er et verktøy for politisk prioritering av planoppgaver i kommunen. Planbehovet blir vurdert årlig i forbindelse med utarbeidelse og behandling av handlings- og økonomiplan.

Levekår

Levekår handler om de ressursene den enkelte disponerer og hvilke muligheter folk har til å dra nytte av disse ressursene og til å skape gode liv for seg og sine.

Med ressurser menes her: materiell levestandard (inntekt, forbruk og formue), helse, utdanning, personlige aktiviteter inkludert arbeid, politisk deltakelse og medbestemmelse, sosiale relasjoner og nettverk, miljø (nåværende og fremtidige forhold) og økonomisk og fysisk trygghet.

Samskaping

En vanlig definisjon av samskaping i offentlig sektor er at offentlige og private og/eller sivile aktører arbeider sammen gjennom å dele kunnskap og ressurser med hverandre.

Det innebærer at det utvikles nye løsninger, tjenester og produkter i likeverdig partnerskap sammen med de som skal bruke dem i stedet for å gjøre det for dem.

Sosial ulikhet

Når ulike grupper i samfunnet sammenliknes, finner vi systematiske forskjeller i helse. Jo lengre utdanning og høyere inntekt en gruppe har, jo høyere andel av gruppens «medlemmer» har god helse (Helsedirektoratet) Dette kalles sosiale helseforskjeller eller sosial ulikhet i helse. Les mer her: [Sosiale helseforskjeller i Norge](#)

Styrkebasert tilnærming

Å få fram innbyggernes iboende ressurser og bidra til at de deltar aktivt, er sentralt i styrkebaserte tilnærming. Folkehelseloven har medvirkning fra befolkningen som ett av de grunnleggende prinsippene. Helsefremmende arbeid vektlegger medvirkning fra innbyggerne og lokalsamfunnet i beslutningsprosesser.

Styrkebasert tilnærming i utvikling av lokalsamfunnet representerer noen mulige svar på hvordan innbyggerne kan involveres som samarbeidspartner i arbeidet med å fremme helse og livskvalitet.

FNs bærekraftsmål

Bærekraftig utvikling

Bærekraftig utvikling handler om å møte behovene til mennesker som lever i dag uten å ødelegge fremtidige generasjoners muligheter til å dekke sine behov. Bærekraftsmålene gjelder for alle land i verden, og regjeringen har forpliktet Norge til å arbeide for å nå målene. Kommunene er sentrale aktører i arbeidet med bærekraftsmålene, og regjeringen har kommet med tydelige forventninger om at kommunene legger FNs bærekraftsmål til grunn for samfunns- og arealplanleggingen. Vi definerer bærekraft vidt, det skal være både sosial, miljømessig og økonomisk balanse.

Sosial bærekraft

Sosial bærekraft innebærer at vi sammen skaper et samfunn der alle mennesker skal ha like sjanser til et helsefremmende liv, til å få utdanning, jobbe og leve uten diskriminering av noe slag. En sosial bærekraftig kommune bygger på fellesskap, likeverd og toleranse. Vi sikrer kollektive goder. Innbyggere har like muligheter og er delaktige i samfunnsutviklingen og aktive i egne liv.

Miljømessig bærekraft

Miljømessig bærekraft innebærer å ta vare på menneskene og naturen; på vannet, jorden og økosystemet. I en miljømessig bærekraftig kommune er det innsikt i samspillet mellom mennesker og natur, og vi tar ansvar for bruken av energikilder og naturressurser. Her er det kortreiste løsninger, gode klimatilpasninger, bærekraftige miljø- og energisatsninger, god arealplanlegging og bærekraftig hytteutvikling og reiseliv.

Økonomisk bærekraft

Økonomisk bærekraft innebærer å husholdere godt med menneskelige og materielle ressurser. Det innebærer langsiktig planlegging og god økonomistyring. En økonomisk bærekraftig kommune har innflytelse over utviklingen og realistiske planer for samfunnsutviklingen og tjenesteutviklingen. Her er det muligheter for dem som vil starte og videreutvikle virksomhet, bygge, arrangere og oppleve.

